

פרוטרקורל מס' 11 / ד

מישיבת הועדה לחינוך ותרבות, מיום ג', י"ט
בכסלו תשס"ו (14.12.54), בשעה 11.00.

נוכחור: חברי הועדה: ש. פרסיץ - היו"ר

- א. כלפון
- ט. ארם,
- י. סמילנסקי
- ר. צברי
- ז. בן-יעקב
- א. ברמן
- ש. גריידי
- ש. כפרית
- ד. נצר
- ב. כצנלסון

מוזמנים:

- גב' סטנר
 - מר שריד
 - מר זיו
 - מר קצנלבורגן
- סטעם מסדר החינוך והתרבות

סדר-היום:

1. דיון על הסקירות בדבר חינוך תיכון וסטיפנדריות
2. ענין האופרה
3. שונות

היו"ר ש. פרסיץ:

פותחת את הישיבה.

מ. ארם:

לסאול
יש לי הצעה לסדר היום: אני רוצה/את נציגי
מסדר החינוך, מה אמת בידיעה שסדר החינוך
והתרבות פקד לחזר את תנועת המחנכים על יד. האיגוד המקצועי של הנוער.
אם הדבר אינו נכון - מדוע אינה באה הכחטה?

היו"ר ש. פרסיץ:

אני תומכת בהצעת חה"כ ארם להעלות סאלה זו
על סדר יומה של הועדה.

מר שריד:

לפי מיטב ידיעתי לא ניתנה פקודה לפזר
את תנועת המחנכים. ישנו מו"ט בין מסדר
החינוך ותנועת המחנכים, ומסדר החינוך טרם קבע עמדה - לא לחיוב ולא לסליה.
עמדת הסדר תלויה בתוצאות הסו"מ.

הוחלט: להעמיד סאלת תנועת המחנכים על
סדר יומה של הועדה.

היו"ר ש. פרסיץ:

אני מוכרחה להביא בפני חברי הועדה את פניית
מסדר הפנים בקשר להצגת הסרט, הגלימה.
(קודמת את הטכתב) הסאלה שהתעוררה בוועדת הצנזורה היתה זו - לאחד שהוצג
הסרט לראשונה בפני מבקרים ואנשי ציבור מכל המפלגות ושכבות העם, נתברר
שהסרט פגע ביהוד באנשים הדתיים שחזו בו, ואשר טענו כי למרות שהסרט הוא
באופן יוצא מן הכלל טוב, יש בו מסוים תעטולה לנצרות, ואין הם חושבים כי
זה מן הדברים המקובלים בארץ. טענין לציין, כי גם באי כוח אגודת הסופרים
תמכו בדעה זו, ועל כן עד היום לא הותרה הצגת הסרט הזה. טסום כך מבקש
מסדר הפנים לטמוע את חוות דעת חברי ועדת החינוך והתרבות, ומזמין אותם
להצגה סגורה של הסרט. אני מוכנה לענות כי חברי הועדה מסכימים לקבל את
ההזמנה.

ז. בן-יעקב:

בלעדי.

היו"ר ש. פרטיץ:

התאחדות סוכרי הספרים הטובאים מחוץ לארץ פנתה אלינו בקשר עם הסכס הטוטל על קובצי תמונות ומבקשת את התערבותנו. (קוראת את המכתב) לפי מיטב ידיעתי רעות החינוך לא דנה בענין זה, וזהו בעצם ענין השייך לועזת הכספים, ואני מניחה שועדת הכספים בודאי תחפוץ לטפוע את חוות דעתנו. האם חברי הועדה חושבים שעלינו לטפוע עדויות טפי באי כוח ההתאחדות הנ"ל?

י. סמילנסקי:

חושבני שכן, וגם בנוגע לתקליטים קלאסיים.

היו"ר ש. פרטיץ:

אנו עוברים לטעיף הראשון בסדר היום - שאלת החינוך התיכון. אני מציעה שאת הטואצית הטעה האחרונה של ישיבתנו נקדיש לענין האופרה.

מר זיו:

בישיבה האחרונה נשאלו שאלות בקשר עם סקירת על החינוך התיכון; סידרתי את תשובותי לו לפי סדר הטואלים כי אם לפי סדר העציבות: שאלת הסטיפנדיות, שאלות על בעיות פדגוגיות ושאלות ארגוניות. אתחיל בסוג השאלות הראשון - ענין הסטיפנדיות.

היתה שאלה האם אין להביא בחשבון את חוות דעת האחיות של בית הספר בהחלטה למתן סטיפנדיה. אנו מקבלים את חוות דעת מנהל הטוסד, אשר מסכמת לטעמה את חוות דעת כל הגורמים בבית הספר - של האחיות, של הוועדה הפדגוגית ושל המנהל עצמו, ולאור זה אנו דנים ומחליטים על מתן סטיפנדיה.

שאלה אחרת היתה, האם אין לתת יותר סטיפנדיות לנצרכים. קבענו השנה סטיפנדיה בסך של 100 ל"י, מטעם המטסלה והסוכנות, ועוד תוספת מפטרית במקרים מסויימים. המטסלה נותנת סכום של 100 ל"י בלבד. היו מקרים שנתנו תפיכה נוספת לתלמידה הלומדת בבית פדרט לכורים שלא במקום מגוריה, באשר אין לה בטה לכסות הוצאות הפנימיה. אין זה ענין עקרוני, זהו ענין של כסף, כי נחוצים סכומים גדולים בכדי לכסות את הוצאות הכלמה.

באיזה מידה הצליחו בלימודיהם מקבלי

הסטיפנדיות? - לא הספקנו להכין עד היום סטטיסטיקה זו, בתובים אלה אני טוכן להגיש בכתב, ברשות היו"ר. אולם ניתן לוטר שחוז התלמידים אשר עמדו בבחינות הוא גבוה מאד. השנה ביררנו טפי יש ליטול את הסטיפנדיה מסום שלא השיג היטגים טלביעי רצון, ונתברר שמספר התלמידים טטוגיזה אינו גדול, אינו עולה על 10%. מהסטיפנדיאנים של הסוכנות מצאנו לנחוץ לשלול את הסטיפנדיות ל-160 תלמיד, מתוך 1557 שקיבלו בשנה שעברה, כלומר כ-10%. אפשר עוד להוסיף ש-104 תלמיד הפסיקו את לימודיהם טרצונט הטוב. אין לנו ידיעות טהי טיבת הפסקת הלימודים.

מהו הקשר בין בית ספר יסודי ובית ספר תיכוני מבחינת תוכנית הלוקת הסטיפנדיות? - כידוע אנו בווננים את בוגרי התי הספר היסודיים בחינה מצד הידיעות ובדיקה פסיכוטכנית. אולם נוכחנו לדעת ששיטת בחינות זו אינה נותנת תמיד את התמונה הרצויה. נתעוררו ספיקות, ובעת יושבת על מדוכה זו ועדה מטותפת למשרד החינוך והאוניברסיטה העברית. אנו מקווים שבשנה הבאה ייקבעו בחינות פסיכוטכניות מיוחדות.

למה קבענו לסמינרים רק 10% מסך כל סכום

הסטיפנדיות? - כזכור הלוקת הסטיפנדיות היתה: 30% לבתי ספר קלאסיים, 25% לבתי ספר טקצועיים, 25% לבתי ספר תיכוניים ו-10% לסמינרים. חשבנו שהלוקת זו הולמת את הצרכים והאפשרויות. אפשר כטובן לשנות את האחוזים, להעלות את מספר הלומדים בסמינריונים, אולם השאלה היא - על חשבון מה? - על חשבון בתי הספר הקלאסיים, הטקצועיים או התיכוניים.

ז. בן-יעקב:

על חשבון כולם בטותף.

מר זיו:

מספר התביעות לסמינריונים היה קטן טעט. על כל פנים אני אביא דעה זו לוועדה.

מהו מספר הבקשות שהוגשו לקבלת סטיפנדיות? - השנה לא הכרזנו בעתונות על קבלת בקשות חדשות, מטום שלא ידענו מהו סכום הכסף העומד לרשותנו, וגם ידענו שמגיעות בקשות ללא הודעה בעתונות. אם כן, מבלי להודיע בעתונות, הוגשו לנו בקשות לסטיפנדיות מצד גורמים שונים. לא סיכמנו את המספר הטעטים שכניי, אבל אני יכול להודיע שמספרם מגיע כמעט ל-3 אלפים. לא טיינו את הבקשות, יתכן ויש ביניהן כאלה שאינן של עולים ונדחים. ועולי מוצות המזרח, אולם גם אם נביא כחשבון מספר אבנסואלי של בקשות מסולות, הרי יגיע מספר הבקשות הכסרות ל-2500, וזאת ללא כל הכרזה בעתונות.

מר שריד:

היה מעבין אילו אפשר היה לעשות חקירה האם אלה שהגישו בקשה לסטיפנדיה ולא קיבלו לומדים בבית ספר תיכון או לא. אם מתברר שהם לומדים, מירוש הדבר כי יתכן וקיבלנו בקשות לא שאלה שהיינו צריכים לקבל מהם.

מר זיו:

בשאלתי שאלה בנוגע להרכב העדתי של מקבלי הסטיפנדיות, והשאלה היתה טרופנית לאלה המקבלים סטיפנדיות מסלתיים, אני יכול להודיע כי לא טיינו את התלמידים לפי ההרכב העדתי.

היתה גם שאלה מהי החלוקה מבחינת האמונים בין העדות השונות בבתי הספר התיכוניים, גם כגון לא עשינו מיון כזה, ואני מסופק אם רצוי לעשות זאת טעטים רבים.

מהי תוכניתנו לסטיפנדיות בשנה הבאה? - ישנה הצעת מקצב ובה כל המספרים בשאלה זו. מטעם המטעלה אנו מתכוונים בשנה הבאה לתת 3500 סטיפנדיות מסלתיים, מהקרן למטעלה והסוכנות אנו מתכוונים לטפח על הקיים ולהגדיל את הסכום ב-30 אלף ל"י, כלומר להוסיף עוד 300 סטיפנדיות.

אעבור כעת לשאלות בתחום הפדגוגי. בשאלתי אם יתנו הוראות להקטין את שעות ההוראה בערבית ל-12 שעות בשבוע, עד כמה לימדו בבתי ספר תיכוניים שתי שפות זרות - אנגלית - שהיא חובה - וצרפתית או ערבית לפי בחירת התלמידים. למעשה לא היתה, ועדיין איננה קיימת, מערכת שיעורים מחייבת בבתי הספר התיכוניים. כל מוסד מניש את הצעותיו והמפקח מאשר. לכן יש שובי רב בין בית ספר לבית ספר, כעת אנו עומדים לפרט מערכת שיעורים כמעט מחייבת; כלומר, בית ספר תיכון יוכל להציע הצעה מסלו - וזאת תהיה מנוסקת אנו באשרה - אבל בהצעה שלנו אנו מקדישים 12 שעות בשבוע לשפה זרה השנייה, במסך 3 שנים, זאת אומרת 4 שעות בשבוע, טוטחים טבורים שזהו מספר שעות טיביטלי וטרצו להעלותו ל-14 שעות, אולם לא מצאנו כל אפשרות, אלא אם נצמצם מקצוע אחר שאף הוא תובע את שלושת לטיניטום. אבל במערכת שיעורים השארנו 2 שעות להכרעת מנהל בית הספר, הוא יוכל להקדיש 2 שעות אלו לשפה זרה או למקצוע אחר, לאנגלית הקדמנו 20 שעות בשבוע. אין לומר שהקטנו את ההוראה בערבית, היו בתי ספר שלימדו עד כה 8 ואפילו 6 שעות ערבית, ולימדו רק בכתה ט' וי' אנו מצאנו זאת לבתי רצוי - או מלמדים במסגרת הגונה או אין מלמדים כלל.

י. ספילנסקי:

מהו הסך הכולל של מערכת השיעורים?

מר זיו:

לפי הצעתנו יהיו 37 שיעורים בשבוע בכל כתה פרט לכתה י"ב, כולל שעת ג'ימ, יש מורים רבים האולקים על כך והמבורים שאפשר להסתפק ב-35 שעות, או פחות מזה.

בשאלתי על רמת מוסדות ההטכך, בתי ספר על-יסודיים בקיבוצים, קבוצות, פורמלי עובדים. לא בכל מקום מצויים בתי ספר בכתות המטך בנות 4 שנות לימוד, יש המסתפקים ב-3 שנות לימוד ויש המסתפקים בטנתיים. אולם ברוב מוסדות ההטכך רמת הלימודים אינה נופלת בטוטה מרמת הלימודים בבתי ספר תיכוניים. יש ותוכנית הלימודים היא אחרת, יש והדגש הוא על מקצועות אחרים, אבל רמת הלימודים גבוהה. יש בתי ספר בטסקים שהצירוד שלהם מצויין, מבחינת המעבדות והספרות, למשל, בבית-אלפא, גבעת ברנר, עין חרוד ועוד.

מה הן תוכניות הלימוד? - כפי שכבר רמזתי בדברי על מערכת השיעורים, לא היתה עד כה תוכנית לימודים אחידה וטוביבת את כל בתי הספר התיכוניים. יש הסבורים שלא טן הנכון להסיל על בתי ספר ללמד לפי תוכנית קבועה טראט. עד כה תוכנית בחינות הבגרות היתה טוביבת, אולם אנו וותרים לקראת תוכנית לימודים, אם לא טוביבת, הרי תוכנית אנו טטליצים עליה וטאנו טוצאים אותה כרצויה. בטקצועות רבים גיבטנו אותה, באחרים אנו טגבטים אותה.

האם נוהגים לפי שיטת הסלקציה בחינוך התיכון? - אם טדברים על חינוך תיכון, לא על חינוך תיכון אקדמאי כי אם על חינוך תיכון טבין הגילים 12 ו-18 - או כפי שיש טוענים בין 14 ו-18 - ואם הכוונה היתה לחינוך תיכון בטובן הרחב של הטלה, הרי צריכה להיות סלקציה אשר פירושה לא אליטיניציה כי אם דיסטריבוציה, סלקציה שהיא מיון. הכוונה היא טאין לטבוע טהנער והנערה את החינוך התיכוני, אלא יש לכוננם לחינוך תיכון הולם את כטרובותיהם והולם את יכולתם. ברור שטאלה זו כרוכה בטאלת מטצעים כספיים - באיזה טידה נוכל לתת לכל ילד חינוך תיכון, אם סלקציה פירושה הכוונה, הרי פטיכולוגים טוענים טאין ילד טעל גיל 14 טאינו טטובל לשום חינוך תיכוני. הטאלה היא אם יש לנו בתי ספר בטגטות כה טבוונות טנוכל להתאים לכל נער את הרצוי לו טבחינות כטרובותיו. אולם אם הטדנבר הוא בחינוך תיכון אקדמאי, יש סלקציה, ולדעתי צריכה להיות סלקציה, כי בטקרה זה עלינו לבדוק היטב אם הנער טפיק תועלת מלימודו בבית הספר התיכוני, אם הוא טטובל לקלוט אותם תכנים תרבותיים טבית ספר כזה טתפקידו להעניק לתלמידיו, ואם הוא קולט אותם בטידה טאין זה טסכן את רמת החינוך התיכון, אם כי בית ספר כזה אין טטרותו היחידה להכין את הלוטד לבית ספר גבוה, אבל זוהי אחת הטטרות, ואנו צריכים לראות את הענין טתוך אטפקט זה.

אולם עומדת הטאלה, באיזה טידה נעשית

הסלקציה. אם בדבר על כך טבחינת הניפווי והטינון, הרי, ניפווי זה צריך להעטות עם התקרבותנו לסוף הלימוד. הסלקציה צריכה להיות פחות קפדנית בטעבר טכתה ט' ל', יותר קפדני בטעבר טכתה י' לי'א ועד יותר קפדני בטעבר טכתה י'א לי'ב. קייטת הטאלה, האם אין להרשות לכל תלמיד בבית ספר תיכון-אקדמאי להגיע לכתה י'ב, הוא ילטד בטסך הזמן טה טילטד, ואם תום לימודיו יקבל תעודה הטצינית שלמד 12 טנות לימוד, ורק אחרי זה יגט - באם ירצה - לבחינות בגרות. ישנם בתי ספר הנוהגים כך. הטאלה היא האם דבר זה לא יביא בהכרח להורדת רמת הלימודים בבית הספר התיכון, כי אז תוכנית הלימודים תותאם למצוי, לרמת התלמידים היוטביט בכתה, ויש טכנה שהיא תהיה בטוכה טהתוכנית הרצויה.

בטאלתי טהו מספר הנוכטלים והנוטארים בכתות

בבתי הספר התיכוניים. אין לבו טטפרים לכך, וגם לו היו לא אוטרים לבו הרבה, טטום טטאלת הסלקציה עצמה טבויה בטאלוקת, כי הרי אין בתי הספר התיכוניים נוהגים באחידות בענין זה. יש בתי ספר הטעלים טכתה י' לי'א ביתר קלות, ויש טטחטירים יותר. בענין זה לא נקבעה כל שיטה; לטטל, אין עדיין כלל אשר לפיו טעלים תלמיד טכתה אחת לכתה עליונה יותר, חטבנו כי טוב להטאיר את הדבר להכרעתו של הטנהל. והטועה הפדגוגית.

אשר לטאלה בקטר לטגטה הצבאית, טגטה צבאית

קייטת בבית ספר תיכוני אחד בלבד, הוא ביתה ט' הריאלי בחיפה. הדבר טתבטא בכך, טבטת הכתות העליונות י'א וי'ב קבוצת תלמידים לומדים טקצועות טטוייטיים לחוד, הם גרים בפניטיה, בה נהוג טעין מטטר צבאי. בתום הלימודים הם ייבחנו בחינות גטר ב-5 טקצועות טתוך תוכנית הלימודים הקבועה, ובנוסף על כך טקצוע צבאי אחד, הכולל הטטוריה, כרטוגראפיה, פיטיקה טיוחדת - תוכנית אשר הולטת את הדרישות של ההטכלה התיכונית.

בוסף על כך קיים בית ספר תיכוני לקציני

ים, זהו בית ספר טקצועי הטכין קצינים לצי, הוא גם תיכון וגם טקצועי, בטצא תחת פיקוחם של 3 מטרדים - מטרד החינוך והתרבות, מטרד התחבורה ומטרד הבטחון.

מה דינו של בית ספר קטן ביחס לטגטות?

הבעיה איננה חינוכית, זוהי בעיה כספית. אנו יכולים לחרות דעה, להטליץ, אבל לא להכריע, טהו. הרכב הטקצועות שיש ללטד לדעתנו, כדי טהטבטה תהיה טגמה, כדי שהיא תהווה שליטות פדגוגית. באיזה טידה בית הספר יכול להגטיט זאת - זה ענינו. ברור טאם בכתה י'א או י'ב יש 20 - 15 תלמידים, קטה לו לבית הספר לקיים 3 טגטות, כי הכתות תהיינה בנות 5 תלמידים. אבל אם הטוטד

יבוא ויציע שהוא רוצה לקיים 3 מגמות, ויבקש תמורת זאת להקטין, למשל, את סעות ההוראה בפסיקה, או המתמטיקה, לא בוכל להסכים; אולי נסכים שנקצוע מסויים ילמדו בטותף.

שאלה אחרת היא, אם כל בית ספר תיכון צריך לקיים את כל המגמות. מבחינה טופסט הדבר רצוי, אבל אין זה אפשרי מבחינה כלכלית. קטורה לכך שאלה נוספת: מגמה פסיקאית-מתמטית, או מגמה ביאולוגית, תובעת מעבדות, השקעות גדולות, והשאלה היא באיזו טידה מסוגל בית ספר קטן להשקיע את ההשקעות הנחוצות, על מנת שהמגמה תהיה ראויה לסטה.

למה אחוז הנכסלים באנגלית הוא גבוה?

אינני סבור שהאחוז הוא גבוה באמת. כפי שמסרתי, אחוז הנכסלים בבחינות בגרות בכלל הוא 23. לא הצלחנו עד היום להסיג נתונים מהו אחוז הנכסלים בארצות אחרות. אבל כאשר הייתי לאחרונה בחוץ לארץ שאלתי, גם בשוויץ וגם באנגליה, והתברר שאחוז הנכסלים הוא בערך כמו אצלנו - 23 - 18 אחוז. אחוז הנכסלים באנגלית מתוך אחוז כלל הנכסלים אמנם גבוה, אבל אין הוא גבוה מבחינה אבסולוטית. אני יכול להודיע כי מונחה ועדת טומטחים, ומורכבת מסורי אוביברטיטה, מפקחים באנגלית ומנהלי בתי ספר, אשר בודקת את השאלה, ולאחר סיום הבירור נסטע פעם תשובה טוסמכת לשאלה, האם הכסלון נובע מתוכנית בלתי טמאית, או משום שהדרישות הן גדולות, או משום ששיטות ההוראה אינן טובות, או משום שהטורים אינם מתאימים, או שמה המאמץ שמשקיע התלמיד אינו מספיק, או הרכב של כמה גורמים יחד. ועדה זו תבדוק כל השאלות הללו, אם צורת הבחינות, יתכן שבחינה אחרת תסקף את המצב במידה נכונה יותר.

האם אנו חושבים על שינויים בבחינות הבגרות?

אנו דנים על כך בכל הרצינות, אבל גם כאן צריך להבחין כמה בעיות. אין בדעתנו לבטל את בחינות הבגרות, אין בדעתנו לבטל בחינות בגרות חיצוניות, כלומר בחינות שהבוחנים אינם הסורים אלא שליחים. אולם אנו חושבים שיש טספר בתי ספר תיכוניים בטדינה, לא אנסה כרגע לנקוט טספר - אולי אחד אולי עטרים - אבל יש טספר בתי ספר תיכוניים שמבחינת דמת הלימודים הנהוגה בהם, מבחינת כוחות ההוראה, בסיון, ציוד, היטגים, הם כאלה שאפשר לסמוך עליהם, ולאזו דרוקא צריך לבחון התלמידים הלומדים בבתי ספר אלה בכל המקצועות. ישנה הצעה - היא עדיין לא גובסה סופית - לסיין בתי הספר התיכוניים לטוי סוגים - אחדים להמטיין לבחון כפי שבחנו עד כה, אחרים לצמצם את הבחינות לכמה מקצועות.

ועוד: הזכות הזו לא תינתן פעם לתמיד, אפשר

גם לעשות רביזיה, באיזו טידה האטרון שנותנים לטוסד, הטוסד ראוי לו. אבל אין לגרום שבחינות הבגרות צריכות להתנהל כפי שהתנהלו בעבר. בלי כל שינוי, יש ויש מקום לשינויים. אנו גם עשינו שינויים, ראשית כל הרחבנו את רשימת המקצועות בהם יכולים תלמידים להבחין, היא מגיעה כעת ל-16 מקצועות, ולא עוד אלא באותו מקצוע יכול התלמיד להבחין לפי רמות טובות - יש, למשל, פסיקה ראלית ויש פסיקה ביאולוגית, יש מתמטיקה ראלית ויש מתמטיקה הומנית וכו'. בשלשת השנים האחרונות הכנסנו שינויים חשובים, באשר הסכסנו שבתי ספר סוכרים, יוכלו תלמידיהם הטובים, אשר הטיגו בסוף כיתות י"א וי"ב ציון טוב באחד המקצועות, להסתחרר מבחינה במקצוע זה ולהגיש עבודה שנתית, אשר נבדקת על ידי טומחה, הטומחה מטוחח עם התלמיד על הנושא וכך נתנו אפשרות לתלמיד לבנות את כוחו במקצוע זה בהטיגו כפיצוי תמורת המאמץ השכלי שהוא השקיע שיחרור מהבחינה. והדבר הזה מצא הד בהרבה בתי ספר, הרבה תלמידים הגישו עבודות טובות מאד.

מהו מצב הלימודים ההומניסטיים וביחוד

ההיסטוריה? - קשה מאד להסיב לשאלה זו משום עצם מהותם של הלימודים ההומניסטיים. בלימודים הסדוייקים כמתמטיקה, פסיקה, כיטיה, קל לבחון את ההיטגים, קל לגבש תוכנית לימודים. לא כן במקצועות ההומניסטיים, קשה מאד למצוא קנה מידה טטותף שיהיה מקובל על טספר טורים ומחנכים - מה פירוס לדעת ולהבין ספרות. בענין זה 4 - 3 טומחים בקוטי יסתרו. קל מאד להעריך בחינה במתמטיקה, עד כדי רבע אחוז, אבל אותו חיבור בבחינת בגרות, אם ניתן אותו ל-4 - 3 טומחים, חוות דעתם תהיה שוב. טכאן: קשה מאד להסליט דרך הוראה אחת, אפילו לגבש תביעות בענין זה. ועוד: קשה מאד להסיג טורים למקצועות לימוד הומניסטיים. אינני רוצה לזלזל

בטורה למתטיקה וליסיקה, אבל יכול להיות אדם טורה למתטיקה, וטורה מצויין, אם הוא יודע מתטיקה בלבד. לא כן טורה לטקצוע הוטניסטי; טורה למנ"ך, ספרות, אם הוא יודע רק את הספרות או המנ"ך, הוא יהיה טורה רע, כי טקצועות הוטניסטיים ששאלות כל כך נרחבות, בתכנים רוחניים כל כך טובים, ששם טאד להשיג טורה טוב מן טקצועות אלה. וקשה טאד להשיג בטורה צעיר, שזה עתה גמר את ליטודיו באוניברסיטה, את כל הידיעות והתמנות הדרושות, בפרט בליטודי היהדות. השאלה טאד רצינית, עד כה אנו בהנינו טטורים לטקצועות עבריים שעלו ארצה ותלטודם אתם. הם היו בקיאים, הם הביאו אתם ידיעות שרשיות טאד בתלטוד, ספרות, היסטוריה עברית, זה היה מקרן השפע. טורה כזה כשהוא טלטד, הרגשנו שהוא אונר בלום, אונר השופע טטנו. ודווקא ליטודי היהדות הם טעצם טהותם כאלה שרק טורה טוכן מבחינה זו יכול ללטד ויכול לעורר בתלמיד הענות לאוצרות הללו. הטיפוס הזה של הטורה לטקצועות העבריים אינו שכיח בזמן האחרון, הוא נעשה לנדיר טאד. עם זאת אני חושב שהאוניברסיטה עושה כמיטב יכולתה, נקווה שכאטעיה בכיוון זה יוכתרו בהצלחה.

נשאלתי, למה אין אנו טלפדים 3 שפות זרות כמו באירופה. אני סבור שגם היום אין טלפדים באירופה 3 שפות, טלפדים אטנם בטרויץ 3 שפות אבל טטעטים מיוחדים, או טטלפדים יותר שפות בבתי ספר מיוחדים בטגטה פילולוגית, או טגטה הוטניסטיית. יש גם אצלנו נסיון בבית ספר תל-אביבי ללטד 3 שפות, אבל בדרך כלל אי אפשר לדרוש זאת. ואל נטכח כי הוראת העברית צריכה לתפוס מקום חשוב ביותר.

מה פירוש טגטה חברתית? - עד כה ליטדו בבתי ספר תיכוניים רבים טדעי החברה: כלכלה טדינית, סוציולוגיה של עם ישראל, היסטוריה בהרחבה, גיאוגרפיה כלכלית, כל אותו קוטפלקס של טקצועות אשר התגבש בחוץ לארץ. נלטד בבתי ספר תיכוניים רבים בעולם, והכולל בתוכו ערכים השכלתיים רבים. הן מבחינת ההשכלה הפורטלית, כמו כלכלה טדינית, והן מבחינת הכנסת הצער בגיל הבגרות לעולם בעיות החברה על היקפן הפורכב. אנו רואים את הליטודים הללו בעין טובה, גיבטנו תוכנית ליטודים, ובית ספר אשר יבחן טגטה זו, יוכלו תלמידיו להבחן בטדעי החברה כאחד הטקצועות בבחינות הבגרות.

מהו גיל הנבחנים האכטטרניים? - בעיית האכטטרניים היא בעיה לא פטוטה; טיף אחד מצוים אנו לאפשר לאנשים טבוגרים, אולי גם לצעירים, להשיג תעודת בגרות, אם כי לא לטדו בבית ספר תיכון רגיל, כל אנו ארץ של עליה, באים כל מיני אנשים, ולגבי הטבוגרים הטעטים טובנים. לגבי הצעירים טתעוררות ספיקות, אבל גם כאן השאלה אינה פטוטה, טטום שללת עתה אין הפדינה טאפשרת לכל נער ונערה ליטוד בבית ספר תיכון חינם, לא כל ההורים יכולים להבטיח ליטוד כזה לילדיהם, לא כל נער יכול ללטוד בבית ספר של ערב, על כן אין הפדינה רטאית לטרב לבחון צעיר אשר בא וטוען כי רכס ידיעות והוא טוכן להבחן על טנת לקבל תעודת בגרות.

אבל עלינו לראות גם את הצד השני של השאלה: ברור שתלמיד הלוטד בבית ספר, השכלתו טלטה יותר, טקיפה יותר טאשר כי שהתכוון רק לבחינות. אבל ברור לנו שלא נוכל, לא היום ולא טחר, לבטל בחינות הבגרות לאכטטרניים, גם לגיל צעיר - 19 - 18. יש אומרים שכאן צפויה טכנה לבתי הספר התיכוניים, ויש טוד ספיקות - אבל ברור טאנו טבינים שיש להטטיך בפפעל זה. טכל מקום שאלה אחת נטארת בתוקפה - האם אין להכניס תחת פיקוחנו כל אותם הטוסדות הטונים הטכניים לבחינות בגרות אכטטרניות, טבוגרים ולא טבוגרים, כי אין אנו יודעים באיזו מידה בתי ספר אלה טטלאים את תפקידם כהלכה, ובאיזו מידה גם הנבחנים אינם טנוצלים מבחינה כספית.

היו"ר ט. פרטיץ: נפטיק לפי טעה את הדיון בטאלה זו; הטטך תטובות טר זיו נטמע נלטיבה הבאה ולטחד טכן נקיים דיון בטאלה כולתה. אנו עוברים כעת לדון בענין האופרה.

2. ענין האופרה

ד. נצר:

אני חושבת שועדת החינוך יכולה לוטר כי תפקידה בטיפול בבעיה זו נסתמים. אנו, כועדה של הכנסת, איננו ועדת ביצוע, איננו יכולים לספל בכל מיני עניני ביצוע, בהשגת אולם וכו'. אנו יכולים רק להביע את דעתנו. בענין האופרה נדמה לי שנעשה הרבה יותר, מאשר הבעת דעה, הצלחנו להזמין שרים ולדון עמם בשאלה זו, וכן עם נציגי המשרדים הנוגעים בדבר. הבאנו את הענין בפניהם במסגרות שקיבלה הועדה: רצוננו היה שהמסעלה, באמצעות משרד החינוך, תתאגלך שלא יפגם מעמדו של מוסד אמנותי בארץ. והיו בנידון זה כמה הצעות, כמה מהן שאינן מתקבלו על הדעת. אני שוכנעת, על ידי ניסוקים שניתנו על ידי שר האוצר, שאין כעת באפשרותנו להעמיד אולם מיוחד לרשות האופרה. אנו מתחילים במפעלים יפים וחשובים, בעזרת יתרונות הניתנות מגורמים בחוץ לארץ, ואיננו יכולים לאחר מכן לסיים ספני שדורשים השקעות גדולות מצד האוצר. אולם הקונצרטים בתל-אביב הנמצא בשלב של בניה, האוצר צריך להשקיע בו 3 - 2 מיליון ל"י כדי לסיים, ואני, כאברת כנסת, אינני יכולה לתבוע כל יושקע כיום כיום כזה למטרה זו. אין אנו יכולים להסליף או לתבוע מהמשרדים המתאימים שיקציבו סכומים גדולים בשביל סיום בנייתו של אולם העיריה בתל-אביב, או כדי לבנות בנין מיוחד לאופרה.

אני מציעה שהועדה תפנה למשרד החינוך ותביע את דעתה כי על המשרד למצוא אולם לאופרה, מתוך האולמות הקיימים. והיה אם יתברר שאין אפשרות כעת לקיים את האופרה, לדאוג לכך שרכושה לא יהפך למכירה פומבית וישאר רכוש המדינה.

ט. ארם:

אינני מבין את דברי חה"כ נצר; אני חשבת שבכל הענינים שאנו מטפלים אנו מתכוונים להסדירם, וייתכנו שתפקידנו הרבה יותר צנוע, אנו מביעים רק דעה. אמנם אין אנו מוסד לביצוע, אולם כמוסד מחוקק יש באפשרותנו להטיל את הלחץ הדרוש כדי לבצע דברים. אין אני חסיד גדול של האופרה, אבל מקובל שזהו אחד הסימנים לתרבות הציבור ואין אני סולזל בחשיבותה התרבותית של האופרה. גם אינני חושב שאנחנו צריכים להפקיר מפעל כזה לאחר 6 שנות פעולה במדינת ישראל. ואם כל האופרה נוסדה באופן פרטי, בלי כל עזרה של המדינה, לאחר שהיא מוכנה לקבל סרות צבורית - היא חדלה להיות פרטית.

הצעתי היא, כי הועדה תביא את הענין בפני מליאת הכנסת, ובינתים עלינו לעשות את כל שניתן לנו כדי שהאופרה תתקיים, אף להביא ענין זה בפני המסעלה.

א. ברמן:

ראשית כל אטיב לשאלה: האם יש צורך או אין צורך באופרה בישראל? - לדעתי אין כל ספק בכך שיש צורך באופרה בישראל, אולם עם זאת יש לקבוע שהאופרה הישראלית של גב' דה פאליפ לא הצליחה, ואין אהדת הציבור נתונה לאופרה זו. ואין אני מאמין שתהיה אהדה, אפילו תהיה ריאורגניזציה מסויימת.

מאחר שיטנה יוזמה אחרת של כמה וכמה אמנים הרוצים כעת להקים אופרה חדשה, אינני מבין מדוע לא נספע יוזמים אלה; יתכן שיש להם הצעות יותר מסשיות. אני מתנגד להצעת חה"כ נצר, כי אנו סיימנו את תפקידנו בפרשה זו, ואני מציע להזמין לישיבת הועדה בטבוע הבא את היוזמים האלה ולשמוע מה הן הצעותיהם. לאחר מכן נקבע את הקו שלנו לעתיד.

היו"ר ט. פרטיץ:

אני מוכחה לוטר שהנושא שאנו דנים עליו זה לא הקטת אופרה, אין אני מוכנה להיכנס כעת לדיון על רצון קבוצה של אנשים להקים אופרה. אנו דנים כעת על מוסד קיים 25 שנים, בגילגולים שונים, אינני יודעת אם מוסד זה נכסל, מפני שלכל כולו יש פסיבות. ואין להתעלם מכך, שבכל אופרה יש מהו מלאכותי, מהו שאינו הולם אנשים שמעריכים את האומנות התוססת של התאטרון, אבל יש אחרים שמוצאים באופרה סיפוק לדרישותיהם הטרוסקליות. אם יש אופרה טובה היא נותנת את הסיפוק הזה, אם היא איננה עומדת על רמה מסויימת, איננה נותנת אותו. אופרה ללא עידוד הציבור איננה מתקיימת בסום מקום בעולם, לאופרה שלנו לא ניתן העידוד ולא המסעעים הדרושים. לגבי דבר אחד אין חולקים - שבמפעל זה הושקעו מאמצים רבים, לבטים רבים, רצון רב על ידי אנשי האופרה, וגם באסף רכוש גדול.

ועדת החינוך והתרבות היא ועדה טיעוצת, מטליצה, מלבנות ומגברת ומעודדת, אבל היא בודאי איננה ועדת ביצוע. מטילה מטלה, מטנה ועוזת החינוך רומה שנעשה עוול סכל הבחינות, המה היא צריכה לטבת בחיבור ידיים ולא לעודד, לא לדרוש. אוטרים שאנשי האופרה אינם אהודים על הציבור, אבל האופרה הזו היתה תלויה בזמן האחרון בסני אנשים, אשר בצדק או שלא בצדק אינם אהודים על הציבור. לגבי ידי עוסדת רק טאלה אחת: אנשים אלה הודיעו שהם מוסרים את כל הרכוש, גב' דה פיליפ עוסדת לעזוב את הארץ, אם כן עוסדת לפנינו הטילה הפסוטה - המה אנו חושבים שסיימנו את תפקידנו, שאיננו צריכים לעשות מאמצים נוספים כדי לעודד את דעת הציבור. דעתי היא שלא צריך להרפות בענין זה, לא צריך לתת לכל המאמצים שהוסקעו שיגבדו בחלל האויר.

טר שריד:

טר החינוך הבטיח והודיע ברבים שיטנה ועדה לבירור כל פרטת האופרה ולחיפס דרך לקיים אותה. אם תמצא דרך או לא - איננו יכול לומר מראש. אני מניח שהמינוי יעשה בסבוע הבא.

היו"ר י. פרסיץ:

המה הועדה תדון בענין האופרה או אופרה?

טר שריד:

עד עכשיו דובר על דבר מסויים - כיצד להבטיח את קיום האופרה.

ד. נצר:

אני מסתפקת בהודעת טר שריד ומסירה את הצעת.

היו"ר ס. פרסיץ:

אני מוכנה לקבל את דועת טר שריד בתוספת קטנה - כי דבר המינוי יתפרסם בעתונות. מאחר שהה"כ נצר הסירה את הצעתה, נצביע על ההצעות של הה"כ ארם וברטן.

טר שריד:

בקשר למינוי הועדה אנו הודענו לכל העתונים.

ה צ ב ע ה

הצעת הה"כ ארם, להביא את הענין בפני מליאת הכנסת - נדחתה

הצעת הה"כ ברטן, להקים ^{ולקטוע} יוזמים חדשים להקטת אופרה - נדחתה

הישגבה מעלה בשעה 13.00